

Josip Šimić

SASTANCI S RODITELJIMA VJEROUČENIKA

Susreti s roditeljima vjeroučenika u zadnje vrijeme često su predmet razgovora među vjeroučiteljima i pastoralcima uopće. Većina od njih priznaje da je taj vid pastoralnog rada do sada, a ponegdje i sada, bio prigodičan, kao i to da ga ponegdje nije uopće bilo. Zadnjih godina sve više se govori o *katehezi odraslih*, u kojoj bi sastanci i susreti s roditeljima trebali zauzeti vidno mjesto. Suradnja i povezanost župnika i vjeroučitelja s roditeljima naglašava se kao nešto nužno potrebno, da bi se ostvario potpuni razvoj kršćanske osobnosti kod djece i mladih. Povezanošću vjeroučitelja i obitelji, te mjestom obitelji u katehezi pozabavila se i KATEHETSKA LJETNA ŠKOLA, deveta po redu, održana u Đakovu 1980. pod radnim naslovom: *Mjesto i uloga obitelji u našoj katehezi*. Na toj školi obitelj je promatrana kao subjekt i objekt kateheze. I u okviru drugih KLJŠ bilo je predavanja, referata, diskusija o ovoj temi, ili onih koji su je doticali.¹

U ovom kratkom prikazu ne želim donositi nikakvu idealnu sliku ili shemu rada s roditeljima u okviru roditeljskih sastanaka ili nekih drugih vidova rada s roditeljima.² Radije ću se zadržati u sferama i oblicima koji su izvodivi i ostvarivi na čitavom našem pastoralnom prostoru, ili barem njegovu većem dijelu. Bit će to govor, kako nam naslov govori, o radu s roditeljima putem *roditeljskih sastanaka*. Ti sastanci, kako ćemo vidjeti, mogu imati različite nakane i sadržaje. Susrete želim promatrati i odrediti onako kako ih često ili redovito nazivaju sami pastoralci. Ne želim govoriti o onom što je teže izvedivo na velikom dijelu našeg pastoralnog prostora ili zahtijeva posebnu pastoralnu kvalifikaciju ili barem posebno pastoralno iskustvo.³

¹ VIII. KATEHETSKA LJETNA ŠKOLA U SUBOTICI 1979. (dalje: KLJŠ).

² Usp. TELEKI B., *Neki oblici rada s roditeljima*, u RAST VJERE I OBITELJ. Zbornik radova VIII. i IX. KLJŠ, Subotica 1979, Đakovo 1980, izd. Katehetsko vijeće pri BKJ, 100—114.

³ Kao npr. vikendi, skupovi roditelja iste problematike, duhovne vježbe roditelja, susreti roditelja posebnih grupa itd.; usp. Teleki B., nav. mj., 104—106.

1. Zadaća vjeroučitelja — upoznati i angažirati roditelje vjeroučenika

U modernoj pedagogiji preporuča se česti dodir s roditeljima djece i učenika. To je u vidu imao i II. vat. sabor. Tako, govoreći o katoličkim školama, preporuča da odgojitelji raspolažu svim odgojnim metodama suvremene pedagogike, a »naročito trebaju surađivati s roditeljima. Zajedno s njima neka u cjelokupnom odgoju vode brigu...«⁴ To još više vrijedi za pastoralni rad s roditeljima vjeroučenika. Roditeljski sastanci posebna su prigoda za upoznavanje roditelja u novoj župi, pogotovo u gradskoj sredini gdje često puta imamo župu koja ima više personalni nego područni karakter. Sabor nas uči: »... neka župnici prije svega nastoje da upoznaju svoje stado... neka stoga posjećuju kuće... neka se brižno zanimaju za djecu i mladež.«⁵ Možda ponegdje nije zgodno doći u obitelj, pa su sastanci prigoda da upoznamo roditelje, da čujemo njihove zahtjeve i želje, prihvatimo primjedbe i saslušamo probleme koji ih pritišću s obzirom na vjerski odgoj njihove djece. Oni na to imaju pravo, a mi obavezu.⁶ Svećenici su pozvani da različitim pastoralnim sredstvima promiču i pomažu poziv kršćanskih roditelja.⁷ Kršćanski roditelji su pozvani da budu prvi vjeroučitelji svoje djece⁸ i zato treba nastojati da oni »... slijede i prihvate u obiteljskom krugu sustavni odgoj koji su odgajnici primili na drugom mjestu.«⁹

Roditelji su često rastrgani nervoznim ritmom modernog života, sreću se sa situacijama u kojima se želi spriječiti vjerski odgoj njihove djece. Oni od nas traže pomoć, traže posebni pastoralni postupak. Roditeljima na sastancima treba iznijeti stav Crkve, koja kaže »da na njih spada velika odgovornost katehiziranja.«¹⁰

Naši sastanci, ili koji drugi rad, s roditeljima ne smiju biti usmjereni na to da odgovornost prebacujemo sa sebe na njih. Roditeljima ćemo naglasiti, a sebi posvijestiti, da je za ispravan pastoralni rad danas potrebno angažirati sva tri slijedeća činitelja: župska zajednica — roditelji — kateheza.¹¹ Taj trokut mora ispravno funkcionirati. Zato svaki naš doticaj s roditeljima mora biti usmjeren na to da što više promičemo njihovu svijest i katehetsku suradnju.

⁴ GE 8,3; usp. OT 3,1 gdje, govoreći o odgoju sjemeništara, traži »prikladnu suradnju s roditeljima«.

⁵ CD 30,2.

⁶ Usp. DH 5.

⁷ Usp. GS 52.

⁸ Usp. LG 11,2.

⁹ *Catechesi tradendae*, apostolska pobudnica Ivana Pavla II. 68,2 (dalje: CT).

¹⁰ SAMAC Š., *Obitelj kao subjekt i objekt kateheze*, u RAST VJERE I OBITELJ. Zbornik radova VIII. i IX. KLJS, Subotica 1979, Đakovo 1980, izd. Katehetsko vijeće pri BKJ, 207.

¹¹ Usp. ŠIMUNOVIĆ M., *Kateheza obitelji i sakramenti kršćanske inicijacije (pastoralno katehetski pristup)*, u RAST VJERE I OBITELJ. Zbornik radova VIII. i IX. KLJS, Subotica 1979, Đakovo 1980, izd. Katehetsko vijeće pri BKJ, 237.

Roditeljske sastanke promatrat ćemo u okviru kateheze odraslih. Nastojat ćemo što više i što češće upriličavati sastanke s njima, najmanje 3—4 puta godišnje, na poseban način s roditeljima prvopričesnika i potvrđenika. To je posebna prigoda kada možemo utjecati na roditelje jer su oni tada najspremniji i najraspoloženi za suradnju s nama.

2. Kako obavijestiti roditelje?

Postoji više načina obavještavanja roditelja. Koji će način upotrijebiti pojedini pastoralni radnik, zavisit će od različitih prilika na njegovom pastoralnom prostoru. Prije svega, treba imati u vidu uvjetovanosti neke župe: u gradu ili selu, na okupu ili raštrkana, angažirani i praktični vjernici ili indiferentni, više područna ili više personalna itd. Osim poziva i obavijesti o roditeljskim sastancima, potrebno je roditelje, ako je to moguće, obavještavati o onom što je učinjeno ili što se planira učiniti na vjeronauku.¹²

Obavještavati se može pismeno i usmeno. Evo kako to izgleda shematski.¹³

a) Pismeno

1. Pismo-okružnica koja se šalje poštom ili po djeci svim roditeljima.
2. Dopisnica s kratkim informacijama o sastanku.
3. Letak koji sadrži informacije a podijeli se djeci na vjeronauku.
4. Ubilježba u dječju vjeronaučnu bilježnicu. Upisuje se poziv, tema, mjesto i vrijeme sastanka.

b) Usmeno

1. Župnik ili vjeroučitelj kaže djeci na vjeronauku da upozore roditelje na sastanak.
2. Župnik obavijesti na župskoj misi za vrijeme čitanja oglasa.
3. U malim župama, koje su na okupu, moguće je i lako izvedivo obavijestiti roditelje idući kroz župu.

c) Telefonom

Ponekad se i ponegdje može obavijestiti roditelje i telefonski, ali se to ne smatra redovitim načinom obavještavanja.

Obavještavanje roditelja mora biti na vrijeme učinjeno, barem tjedan dana prije sastanka. U pripremanju sastanka, pa i u obavještavanju o sastanku, mogu nam pomoći grupe ili sekcije roditelja, ukoliko postoje u župi.

¹² Usp. GATTI G., *Katehetska zadaća obitelji u suvremenoj Crkvi*, KS, Zagreb 1981, 112.

¹³ Usp. isto; Teleki B., nav. mj., 101.

Kod obavještanja roditelja pastoralna razboritost nalaže da vjeroučitelj, ukoliko je u potpuno novoj sredini, posebno u gradskoj, pazi da li dijete ide na vjeronauk sa znanjem obaju roditelja, ili se možda jedan ili oba roditelja tome protive. Može biti slučajeva da jedan roditelj o tome tobože ništa ne zna, ili ne želi znati, ili je indiferentan. U takvim slučajevima treba pažljivo obavijestiti onog roditelja koji želi da mu dijete ide na vjeronauk. Obično u takvim situacijama otpada slanje pisma poštom ili telefonski poziv. Takve roditelje obavještavamo preko djeteta, pismeno ili usmeno, prema našoj procjeni u svakom pojedinačnom slučaju.

Kod sastavljanja pisma-okružnice vodit ćemo brigu da li je to na početku školske godine ili na kraju, ili možda nekom drugom prigodom, kao što je npr. priprema za prvu sv. pničest ili potvrdu. Nećemo jednako pisati u živoj kršćanskoj sredini i onoj koja je indiferentna i pasivna. Ako je župnik ili vjeroučitelj stigao u župu prije kratkog vremena i prvi put se obraća roditeljima, poželjno je sročiti pismo posebnog sadržaja. U prilogu donosim dva obrasca za pismo: jedan je kraći i predviđen za sredine koje su indiferentne ili koje slabo poznajemo, a drugi je za žive i angažirane sredine.

3. Pristup roditeljima

Razmotrimo kako prihvatiti roditelje u zajedničkom susretu. Treba uvijek paziti da li smo se odlučili za disciplinske ili tzv. tehničke sastanke, ili sastanke s prvotnom nakanom da katehiziramo roditelje. Dakako, dogodit će se ponekad da se isprepliću sadržaji tih triju oblika.

Vodit ćemo brigu i o tome da li su roditelji mlađi ili stariji, da li govorimo roditeljima djece viših ili nižih razreda osnovne škole, ili možda roditeljima srednjoškolaca. Od roditelja nećemo tražiti niti očekivati da postanu katehete u onom smislu riječi u kojem smo to mi svećenici. O tom kaže G. Duperray: »Neophodno je, na nepristran način, postaviti problem roditeljske uloge i obuhvatiti ga u svoj opsežnosti. A to nas vodi da u obiteljskoj ulozi vidimo izvornu ulogu, a ne ulogu koja se modelira na našoj (katehetskoj).«¹⁴

Roditeljima treba izložiti da njihovo posredovanje nije niti se može svesti na nekakvu shemu, plan ili recept koji bi predlagao župnik, vjeroučitelj ili kakva vjeronaučna pomagala. Nužno je potrebno posvijestiti roditeljima da pedagoški odnos roditelji — dijete (odgajatelj) nužno zahtijeva uzoran život roditelja. Vjera je život, pa se nju kao takvu može prenositi jedino živeći je. Roditeljima ćemo preporučiti da ne smiju svesti svoju zadaću i ulogu na čisto vanjske savjete, na vanjsku praksu savjeta i opomena. Naprotiv, njihova zadaća bit će da budu *modeli kršćanskog*

¹⁴ DUPERRAY G., *Plaidoyer pour la famille*, u *Catéchese*, br. 25 (1966) 402, kod Gatti G., nav. dj., 112.

života koji pomažu djetetu da živi svoju vjeru i postane vjernik.¹⁵ Ne očekujemo i ne tražimo od roditelja da nastoje naviještati nekom posebnom tehnikom nego da, živeći i osmišljujući svoj ljudski i kršćanski život, svoje međusobne odnose, vrše svoju obiteljsku i vjerničku zadaću. Njihov sakramentalni život bit će pokazatelj njihove kršćanske zrelosti.

Roditelji su skloni opravdavati svoje propuste i nemar tvrdeći da nemaju vremena ili da su nestručnjaci. U tom slučaju treba im odgovoriti: nije kršćanin tko nema vremena za svoje kršćanske dužnosti. Kršćanin ne može biti nestručnjak u življenju i naviještanju svoje vjere. S druge strane, roditelji se imaju pravo braniti ukoliko bismo mi pokušali neodgovorno prebacivati na njih svu odgovornost zadaće vjerskog odgoja. Osobito ako ne bismo vodili računa da li su oni stvarno vjernici i da li su kao takvi u stanju prenijeti vjerske sadržaje svojoj djeci u jednom življenom obliku.

Ovdje nam se najprije ukazuje potreba evangelizacije roditelja. G. Gatti preporuča da roditelje pozovemo i uputimo »... da razmišljaju o katekizmu, otkrivajući nerijetko u samima sebi nesklad između svoje katehetske prošlosti i one koju imaju njihova djeca, iz čega se zapravo rađala njihova vjerska neangažiranost«. On zaključuje: »Opredjeljenje za katehetsko informiranje roditelja i za njihovu didaktičku odgovornost, propagirano na raznim susretima i konferencijama, ne postiže priželjkivani učinak.«¹⁶ To još više zahtijeva suradnju vjeroučitelja i roditelja. Naše nastojanje da se što više povežemo s roditeljima i što češće susrećemo s njima roditelji ne smiju shvatiti kao napad na njih, jer oni »... osjećaju da se ni specijalisti (tj. mi, m. op.) više ne snalaze u velikim problemima religioznog odgoja... Taj teret roditelji osjećaju, i s pravom nam prebacuju nesnalazljivost i nepripravnost«.¹⁷

Roditelji od nas očekuju pomoć glede kršćanskog odgoja, a ne neodgovorno prebacivanje odgovornosti. Očekuju da im pojasnimo, posvijestimo i pomognemo kako živjeti i navijestiti vlastitoj djeci određene istine i momente vjerskog života. G. Morgan piše: »Uvijek se ustručavam govoriti o roditeljima katehetama ili roditeljima vjeroučiteljima. Te bi se riječi ubrzo tumačile prema modelu profesor-učenik, modelu školskog tipa. Roditelji ne odgajaju u svojstvu profesora, nego u svojstvu roditelja.«¹⁸ Obitelj je prostor u kojem se žive vjerski sadržaji, a ne vjeronaučna podružnica. Ovi sadržaji će biti bolje življeni što uspijemo više približiti obitelji crkvi i crkvi obitelji, što se i mi sami uspijemo više približiti toj *kućnoj crkvi*¹⁹ u kojoj ih roditelji »... riječju i primjerom odgajaju... za kršćanski apostolski život«.²⁰ Ovdje nam je potreban i određeni realizam, jer se sve obitelji nikada neće jednako angažirati.

¹⁵ Usp. Gatti G., nav. dj., 113.

¹⁶ Gatti G., nav. dj., 112.

¹⁷ Samac Š., nav. mj., 209.

¹⁸ MORGAN G., *Prospective catéhétique*, u *Catéhistes*, br. 4 (1968) 205, kod Gatti G., nav., dj., 110.

¹⁹ Usp. LG 11,2 i CT 68.

²⁰ AA 11,2.

4. Vrste sastanaka

Roditeljski sastanci običavaju se održavati s roditeljima određenog razreda ili grupe vjeroučenika, kao npr. prvopričesnici, potvrđenici. Roditelji putem sastanaka saznaju od vjeroučitelja kakav je program rada, koliki je napredak djece, što se od njih kao roditelja očekuje. Oni iznose svoja opažanja o razvoju djece i njihovu vjerskom rastu. Imamo više vrsta roditeljskih sastanaka. Uglavnom možemo ih podijeliti u dvije grupe:²¹

a) *Školskog tipa* — sazivamo roditelje kad se ukaže potreba.

Ovaj tip možemo podijeliti na tri smjera:

1. *disciplinski*, koji sazivamo kad je npr. u grupi popustila disciplina;
2. *organizacijski*, koji sazivamo kad treba organizirati neku proslavu, npr. prve pričesti, potvrde;
3. *kombinirani*, koji je i najčešći, u kojemu uz obavijesti o disciplini dajemo i razne organizacijske informacije.

b) *Katehetsko-pedagoškog tipa* s nakanom da se roditelji upoznaju sa sadržajima koje djeca prolaze. Roditeljima se daju upute za odgoj djece u obitelji u pojedinim razdobljima dječjeg života. Također se roditelje katehizira o pojedinom predmetu. I ovdje ćemo razlikovati nekoliko vrsta:

1. *didaktički*, u kojemu upoznajemo roditelje s gradivom koje su djeca savladala ili imaju savladati. Protumačit ćemo im sadržaj i cilj tih tema, te potražiti od roditelja savjet i njihovo mišljenje o programu;
2. *pedagoški*, u kojemu dajemo roditeljima konkretne upute za odgoj djece u pojedinim razdobljima njihova uzrasta;
3. *katehetski*, u kojemu roditelje katehiziramo s obzirom na jednu od točaka njihove ljudske i kršćanske zadaće.

Na sastancima obavještavamo roditelje, tražimo od njih savjet i pomoć. Zajednički pokušavamo uskladiti naš odgojiteljski rad. Nećemo iznositi nestašluke pojedine djece, niti ih imenovati. To je uvijek više štetno nego korisno. U stvari, to bi bio napad na roditelje. Sigurno ni jedan roditelj neće trpjeti da bude osramoćen a predmet kritike i podsmijeha pred drugima. Naprotiv, navodit će mnoštvo razloga i isprika u obranu i sebe i svoga djeteta. To će ujedno biti i početak otuđenja i razdora na liniji vjeroučitelj-roditelji-dijete. O nestašlucima pojedinog djeteta obavijestit ćemo roditelje u četiri oka.

²¹ Usp. Teleki B., nav. mj., 101—102.

Zato je, prije svega, potrebna tijesna i zdušna suradnja između Vas roditelja i nas vjeroučitelja. Naime, kad bismo mi, vjeroučitelji, u ovom zadatku odgoja i rasta vjere kod Vaše djece ostali bez Vaše suradnje, sav naš rad bio bi od male, skoro nikakve koristi. Da, mi ćemo se truditi da djeci i mladima, koje nam povjeravate, otkrivamo vrijednosti koje životu daju pravac i smisao i sadržaj, da ih oduševljavamo za ono što u životu najviše vrijedi, da bi život bio zaista život, ali — ponavljamo — zato je potrebna i Vaša suradnja, jer dijete i mladi čovjek uopće žele vidjeti kako se teorija ostvaruje u praksi života, i to najprije kod onih koji su im i prostorno i životno najbliži, a to ste Vi — roditelji, Vaša kuća, Vaša obitelj.

Zato najprije moramo biti načistu: u čemu zapravo stoji vjeronauk i dužnost pohađanja vjerske pouke? Vjera nije i ne može biti nešto što se »nauči« u djetinjstvu. Vjera je neprestano traženje, neprestano otkrivanje, neprestano osmišljavanje, neprestano produblјivanje... A baš u tome, na žalost, znaju zatajiti roditelji i stariji uopće: ostanu na »vanjštini« obredne vjere, vjere običaja, vjere navike... A to djeci i mladima više ništa ne znači, više ništa ne govori.

Cijenimo Vašu volju i želju da Vaše dijete redovito pohađa vjersku pouku. To je znak da im zaista želite dobro. Ali, ne smijemo shvatiti to samo kao dužnost koju djeci i mladima moramo nametati i neprestano ponavljati. Da bi djeca i mladi rasli u svojoj vjeri, treba da vide življenu vjeru kod svojih roditelja i ukućana, kao i kod nas — svojih vjeroučitelja.

I da dalje ne razvlačimo, shvatimo u čemu, eto, zapravo stoji ta toliko nužna i potrebna suradnja između Vas, roditelja, i nas, vjeroučitelja: da na nama vide ostvareno, življeno i proživljeno ono što njima predlažemo, ljubljeno ono što im riječima hvalimo i veličamo.

Znamo vrlo dobro da imate i drugih važnih poslova, briga. Ali, i ova mora biti na dnevnom redu. A o tome i svemu ostalome, s ovim u vezi, porazgovoriti ćemo zajedno na sastanku na koji Vas pozivamo, uz pozdrav Vama i Vašima.

Vjeroučitelj:

b) Pismo roditeljima u indiferentnoj ili vjerski mlakoj sredini

Naziv i adresa
župskog ureda
tel.

Poziv na roditeljski sastanak
u prostorijama župe

dne _____ 1982.

Cijenjeni roditelji!

Vaše je dijete upisano i pohađa vjeronauk kod nas. Kako i sami znate, danas se, kao nikada prije, nameće potreba jačega kršćanskog odgoja Vaše djece. Djeca su, naime, danas često puta objekt odgoja raznih čini-

laca koji ponekad na njih utječu i jače i više od Vas roditelja, od nas vjeroučitelja i od njihovih školskih odgojitelja i nastavnika. Danas se vaša djeca odgajaju u uvjetima koji su drugačiji od onih u kojima smo se odgajali i Vi i mi. To nameće nove zadatke i drugačije uvjete odgoja djece. Odgojite dijete kako Bog zapovijeda a Crkva i narod očekuju od Vas i od nas, teška je dužnost i obaveza u kojoj ne smijemo nikako zakazati.

Da bismo tu svoju zadaću što bolje izvršili, pozivamo Vas na susret-primanje roditelja (roditeljski sastanak) naših vjeroučenika. (Susret će se održati u župskim prostorijama naše župe.)

Vjeroučitelj:

c) Obrazac liturgije riječi za roditeljski sastanak

1. **Pjesma:** (npr. Kriste u tvoje ime).
2. **Pozdrav:** Mir i naklonost Očeva, ljubav Sina i zajedništvo Duha Svetoga sa svima vama.
Roditelji: I s duhom tvojim.
3. **Molitva:** Svemogući Bože, Oče svih ljudi, sazdao si nas da, živeći u obitelji pokazujemo svijetu tvoju božansku ljubav.
Daj da mi ovdje okupljeni, vršeci svoje roditeljske i kršćanske dužnosti, svjedočimo svijetu radost tvoga spasenja. Po Gospodinu ...
4. **Čitanja:** Može se uzeti jedno čitanje iz NZ-a, a mogu i dva čitanja, npr. jedno čitanje iz SZ-a ili NZ-a i jedno čitanje iz evanđelja. Čitanja treba odabrati da po smislu odgovaraju sastanku. Evo nekih prijedloga:

Iz SZ-a:

Post 1,26-28; Sir 26, 1-4, 13-16.

Iz NZ-a:

Rim 8,31b-35, 37-39; 1 Kor 12,31, 13,3-8a; 1 Iv 3,18-24;
Kol 3,12-21; Tit 2,11-15; 1 Sol 5,12-22; Ef 5,21-6,4.

Iz Evanđelja:

Mt 5,13-16; Iv 15, 9-12; Iv 17,20-26.

Ukoliko uzimamo dva čitanja, možemo uzeti **pripjevni psalam:**

Ps 103 (102), 1-2, 8 i 13. 17-18a

Blagoslivljaj, dušo moja, Gospodina!

Pripjev: Blago čovjeku koji uživa u naredbama Gospodnjim.

Aleluja i pjesma prije Evandelja:

1 Iv 4,8 i 11

Bog je ljubav;

ljubimo jedni druge, kao što je nas ljubio Bog.

(Većinu ovih tekstova može se naći u Redu vjenčanja).

5. **Homilija:** (Može se ispustiti zbog izlaganja u radnom dijelu).
6. **Molitva vjernika:** (roditelji slobodno formuliraju i izraze svoje prošnje).
7. **Gospodnja molitva:** Sastali smo se da porazgovaramo kako odgojiti našu djecu. Svi smo mi djeca nebeskog Oca koji nas ljubi. Obratimo mu se da nam On pomogne moleći Kristovu molitvu:
Oče naš.
8. **Završna molitva:** Gospodine, hvala ti što si nam dao ovaj susret. Neka to ne bude uzaludan trud, izgubljeno vrijeme, nego vrijeme utrošeno na sazrijevanje nas roditelja i odgojitelja u našoj zajedničkoj zadaći. Po Kristu ...
9. **Svećenik:** Gospodin s vama.
Roditelji: I s duhom tvojim.
Svećenik: Blagoslov Boga Svemogućega Oca i Sina + i Duha Svetoga sašao na vas i ostao vazda s vama.
Roditelji: Amen.
Svećenik: Ostanimo u miru.
Roditelji: Bogu hvala.